

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry.
Ammattiliitto Pro ry.
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry.
Suomen Poliisijärjestöjen liitto SPJL ry.
Rajaturvallisuusunioni ry.
Suomen kansanvälisen kriisinhallinnan poliisit ry.
SaferGlobe ry.
Laajan turvallisuuden verkosto WISE ry.

Esiselvitys tarpeesta muuttaa siviilikriisinhallintalaissa tarkoitettussa palvelusuhteessa olevien taustavirallisten henkilöiden vuosiloma-oikeutta koskevaa sääntelyä

Siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetussa laissa (1287/2004, siviilikriisinhallintalaki) säädetään siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettävien asiantuntijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista. Asiantuntija on tehtävänsä ajan julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa valtioon, mutta toiminnallisesti Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai operaation toimeenpanijan alainen. Kriisinhallintakeskus toimii pääsääntöisesti asiantuntijan työnantajana. Palvelussuhteessa on vuosittain noin 120-130 asiantuntijaa.

Kriisinhallintakeskuksen lähettämiä asiantuntijoita työskentelee Euroopan unionin (EU), Yhdistyneiden kansakuntien (YK), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj), Naton sekä Euroopan neuvoston (EN) toimeenpanemissa siviilikriisinhallintaoperaatioissa ja näiden järjestöjen sihteeristötehtävissä.

Asiantuntijoista noin puolella on taustavirka valtiolla. Siviilikriisinhallintalaissa ei ole säännöksiä valtion taustavirassa olevan lomaoikeudesta, vaan siitä sovitaan valtion virka- ja työehtosopimuksessa. Voimassa olevan sopimuksen mukaan taustavirallisille asiantuntijalle kertyy vuosilomaa hänen siviilikriisinhallinnan palvelussuhteensa ajalta. Virasto ja virkamies voivat myös sopia siitä, että virkamiehelle maksetaan vuosilomakorvaus niiltä vuosilomapäiviltä, jotka on ansaittu siviilikriisinhallintalain mukaisilta virkavapausajoilta siltä osin, kun lomaa on kertynyt enemmän kuin kahdentoista täyden lomamääräytymiskauden verran. Siviilikriisinhallintalain 8 §:n mukaan muille kuin valtion palveluksessa oleville lomat maksetaan lomakorvauksena. Lomapäiviä ei ole mahdollista pitää siviilikriisinhallinnan palvelussuhteen aikana, joten ne ovat tulleet pidettäväksi siviilikriisinhallinnan palvelussuhteen jälkeen. Virasto on sopimuksen mukaan velvollinen maksamaan myös lomarahaa.

Siviilikriisinhallintalain esitöiden (HE 206/2004 vp) mukaan kriisialueilla toimeenpantaviin siviilikriisinhallintaoperaatioihin osallistuvat asiantuntijat työskentelevät tehtävien luonteen takia pääsääntöisesti iltaisin ja osittain myös viikonloppuisin. Muina aikoina he saattavat olla varalla siten, että he eivät esimerkiksi saa poistua operaation toimialueelta. Korvauksena operaation johto myöntää asiantunti-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

joille niin sanottua kompensatiovapaata (Compensatory Leave, Compensatory Time Off, CTO) keskimäärin kuusi päivää kuukautta kohti. Asiantuntija on kompensatiovapaan aikana velvollinen operaation johdon kutsusta palaamaan operaation toimialueelle. Kompensatiovapaa on luonteeltaan työaikakorvaus ja se on tarkoitettu pääasiassa korvaukseksi ilta- ja viikonlopputyöskentelystä. Siviilikriisinhallintaoperaatioon osallistumisen aikana pitämättä jäänyttä kompensatiovapaata ei korvata rahallisesti operaatioissa työskentelyn päättyessä. Se on tarkoitettu siviilikriisinhallinnan työstä ja alueen olosuhteista sekä mahdollisesta korkeammasta riskeistä aiheutuvista rasituksista palautumiseen palvelussuhteen aikana. Näistä syistä kompensatiovapaata ei rinnastettu valtion virka- ja työehtosopimuksessa tarkoitettuun vuosilomaan.

Nykytila ei täysin vastaa edellä kuvattua. EU-operaatioissa, esimerkiksi EUAM Iraq -operaatioissa asiantuntijalle kertyy kuukaudessa 2,5 Annual Leave –päivää (AL) sekä 2,5 CTO-päivää, jotka kertyvät operatiivisista syistä tehdystä ylityöstä, varallaolosta, työstä viikonloppuisin/vapaapäivinä. Kuukaudessa kertyy lisäksi yksi Rest Leave Day (korkean riskin operaatio) ja yksi Travel Day kuukaudessa, koska matka-aika Eurooppaan palvelusvapaalle ja takaisin ylittää 12 tuntia. Operaatioissa työskentelään kuutena päivänä viikossa ja myös kompensatiovapaaseen kuluu 6 AL/CTO päivää viikossa. Toisena esimerkkinä on matalan riskin operaatio EULEX Kosovo, jossa kertyy 2,5 AL ja 1,5 CTO, ei matkapäiviä tms. Operaatioissa viikonloput ovat yleensä vapaat. Edellä kuvattujen vapaiden lisäksi EU-operaatioissa kertyy enintään 10 Mission Public Holidays –päivää kalenterivuodessa. Sihteeristötehtävissä vapaata kertyy tyypillisesti noin 2,5 päivää kuukaudessa, ja viikonloput ovat yleensä vapaa-aikaa.

Siviilikriisinhallinnan tehtävissä olevien mahdollisuudet pitää vapaita riippuvat palveluspaikasta ja tehtävistä. Sihteeristötehtävissä on tyypillistä, että asiantuntijat voivat pitää vapaitaan samalla tavalla kuin kotimaan virassa. Toisaalta sihteeristötehtävät sisältävät yleensä vierailuja siviilikriisinhallinnan korkean riskitason toimialueille, eikä näistä kerry kompensatiovapaata.

Lomaoikeusjärjestelmä laadittiin 20 vuotta sitten, jolloin keskiössä olivat korkean riskin operaatiot, ja operaatioissa palveltiin 1-2 vuotta. Merkittävä osa siviilikriisinhallintatehtävissä olevista asiantuntijoista (n. 40 %) työskentelee edelleen korkean riskin operaatioissa. Nykyisin keskimääräinen palvelusaika on noin kaksi vuotta, ja joissain tapauksissa asiantuntijoiden palvelussuhde on kestänyt 4-5 vuotta.

Myös siviilikriisinhallintaa koskeva lainsäädäntö on muuttunut. Vuonna 2022 asiantuntijoiden rekrytointijärjestelmää muutettiin muun ohella siten, että käytössä olleista palvelussuhteiden välisistä karenssiajoista ja maksimipalvelusajoista luovuttiin ja valtion taustavirallisten virkavapausoikeus rajoitettiin kolmeen vuoteen viidessä vuodessa. Näin ollen taustaviraston harkinnassa on, myöntääkö se asiantuntijalle virkavapautta tai vapautusta työstä tätä pidemmäksi aikaa.

Sisäministeriö pyytää jakelussa mainituilta lausuntoa siitä, onko siviilikriisinhallintalaissa tarkoitettua palvelussuhteissa olevien taustavirallisten henkilöiden vuosilomaoikeutta koskeva sääntely edelleen tarkoituksenmukainen. Jos taustavirallisten vuosilomaoikeutta päätetään muuttaa, arvioidaan tämän vaikutus siviilikriisinhallintalain 8 §:n mukaisiin muille kuin valtion palveluksessa oleville maksettaviin lomakorvauksiin.

Lausunto sisäministeriön kirjaamoon (kirjaamo.sm@gov.fi). Lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteenä asianumeroa VN/32988/2023. Lausunnot tulee toimittaa **viimeistään keskiviikkona 6.3.2024**.

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antaa lainsäädäntöneuvos Tapio Puurunen, tapio.puurunen@gov.fi, p. 050 456 0408.

Ylijohtaja

Laura Yli-Vakkuri

Lainsäädäntöneuvos

Tapio Puurunen

Jakelu Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO
Ammattiliitto Pro
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Suomen Poliisijärjestöjen liitto SPJL
Rajaturvallisuusunioni ry.
Suomen kansanvälisen kriisinhallinnan poliisit ry.
SaferGlobe
Laajan turvallisuuden verkosto WISE ry.

Tiedoksi

VN/32988/2023-SM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: